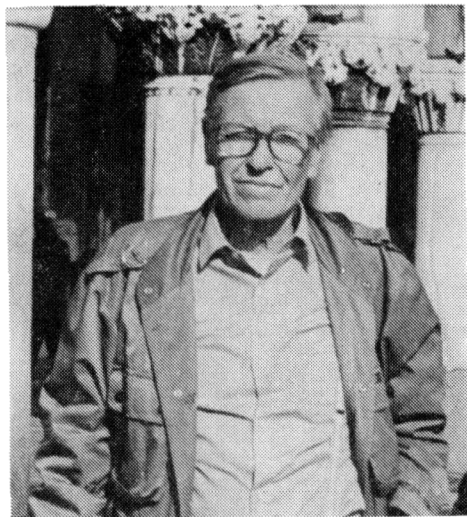

K životnímu jubileu PhDr. Zdeňka Smetánky, CSc.

Jedna ze sudiček, která stála nad kolébkou Zdeňka Smetánky (nar. 21. 10. 1931) mu přisoudila jako životní úděl hledání. S postupem let a životních zkušeností dostávalo jeho hledání jak konkrétní podobu, tak i časový rozměr. Návod k hledání mu dala archeologie a z jejího rozsáhlého časového spektra ho zaujal obraz středověkých dějin. Ten se nakonec zmocnil celé jeho bytosti, a tak započalo jeho hledání zmizelého věku. Cesty Smetánkova hledání byly sice rozličné, ale vždy měl na paměti účel české archeologie křesťanského středověku, jak ho již v polovině minulého století vyjádřil J. E. Vocel, aby „pomocí starobylých památek bylo možno utvořití pravdivý obraz života Čechův ve středním věku“.

Starobylých památek bylo na začátku Smetánkova archeologické dráhy shromážděno v českých zemích již značný počet, ale jak jim porozumět? Jaká je jejich historická hodnota? O čem vydávají své svědectví? Tyto otázky si

kladl Z. Smetánka, a tím se mu otevřel jeden z okruhů jeho hledání: jak na to, aby bylo možno postihnout v archeologických nálezech celou skutečnost, celou minulost, a jak pochopit řeč těchto němých svědků minulosti. Výsledek tohoto hledání představuje celou řadu teoretických prací, v nichž podává návod jak pro kritické hodnocení nálezů, tak i pro postup při jejich dokumentaci v terénu.

Další okruh Smetánkova hledání je zaměřen na středověkou vesnici. Jeho přístup k řešení problematiky výzkumu středověké vesnice má dvojí rozměr: teoretický a praktický. V rovině teoretické vypracoval strategii mozaiky, tj. shromáždění co největšího množství poznatků kolem centra archeologického výzkumu. Příkladem této koncepce je zaniklá středověká ves Svídna ve středních Čechách, kde jubilat použil celou řadu metod, než přistoupil k vlastnímu archeologickému výzkumu vesnice. Objevené zbytky staveb spolu s nálezy předmětů všedního života dovolily Z. Smetánkovi načrtnout obraz života středověké vesnice. I když Z. Smetánka je si vědom toho, že výzkumem získává jen zlomek někdejšího života, přece se nevzdává naděje, že cesty do tohoto začarovaného kruhu hledání nám přinesou pomocí kombinací různých poznatků a metod lepší a plnější pochopení minulosti.

Je řada dalších výzkumů a cest, na nichž Z. Smetánka hledal způsob, jak postavit středověkou archeologii na pevný základ v rámci dalších vědních oborů nejen společenských, ale i přírodních věd. Je třeba zdůraznit, že jeho hledání v tomto směru se neomezovalo jen na naše problémy, ale snažil se o to, aby naše středověká archeologie držela krok s jejím celoevropským vývojem.

V připomínce životního jubilea Z. Smetánky jsem se záměrně vyhýbal výčtu jeho významných prací, které byly hodnoceny na jiném místě (AR XLIII, 1991, 612—623). Šlo mně spíše o zamýšlení nad smyslem práce archeologa a jeho přínosem pro historické poznání. Cituji-li přece Smetánkovo Hledání zmizelého věku, pak jen pro to, že je tak typickým vystižením Smetánkova celoživotního úsilí o nové cesty na poli středověké archeologie. V tomto duchu mu také jistě jménem všech kolegů a přátel přeji mnoho úspěchů v hledání zmizelých věků. Ad multos annos!

VLADIMÍR NEKUDA